

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING „DE PLATE“.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE
en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Verantwoordelijke uitgever: A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

15 de jaargang, nr. 2 februari 86

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE

FEBRUARI ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op de voordracht met documentatiemateriaal en lichtbeelden die doorgaat op

woensdag 26 februari 1986 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : OOSTENDE EN DE "BOOM" TIJDENS DE ZEEOORLOG
Oorlogscontrabande en neutrale trafic op de
Antillen (1778-85)

Spreker : Professor Dr. John G. EVERAERT

De heer John G. EVERAERT, Doctor in de Geschiedenis, is gewoon Hoogleraar in Koloniale en Overzeese Geschiedenis aan de Rijks universiteit van Gent. Als houder van verscheidene wetenschappelijke onderscheidingen is hij bovendien een vruchtbaar auteur. Twee van zijn boeken hebben betrekking op de internationale en koloniale handel van Vlaamse firma's te Cadix (1670-1700) en de Franse Slavenhandel (1763-1793). Diverse artikelen met betrekking tot onze overzeese geschiedenis verschenen in het Nederlands, Frans, Engels en Spaans in diverse vooraanstaande nationale en Europese tijdschriften.

Het onderwerp van deze avond brengt ons een reeks van minder gekende details uit een van de boeiendste periodes van onze Oostendse haven, die van de Vrijhaven onder Jozef II.

De Engelse maritieme blokkade naar aanleiding van de Amerikaanse Vrijheidsstrijd drong de geallieerden tot het openen van hun Antillaanse bezittingen voor de neutrale scheepvaart. Deze oorlogsconjunctuur betekende een buitenkans voor de afzijdige Oostenrijkse Nederlanden (1780) in het bijzonder voor de Oostendse vrijhavens (1781).

Talrijke buitenlandse reders kooplieders camoefleerden hun schepen onder Keizerlijk paviljoen mits pseudo-naturalisaties en Vlaamse zeebrieven. Doch Oostende - en in mindere mate Brugge - zogen ook de handelstrafiek aan, niet alleen wanneer enkele vreemde bijhuizen zich in deze havens gingen installeren, maar ook omdat Vlaamse firma's zich in de nieuwe branche lanceerden. Naar de Hollandse en Franse Antillen werden indirecte smokkelcampagnes

via buurhavens maar met Vlaamse participatie - georganiseerd. Op de Caraïbische vrijhavens daarentegen grepen eigen directe uitredingen plaats : voedingswaren, textiel en verbruiksartikelen in de heenrichting; suiker, katoen en vooral koffie als retouren. Verschillende expedities vielen evenwel deficitair uit.

Bij de vrede in 1783 knakte deze artificiële bloei af, ondanks een paar vergeefse pogingen tot commerciële alternatieven (een eilandbezitting; installatie consulaat).

Een avond om van te snoepen en zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

§ § § § § § § § § § § § § § §

OOSTENDSE SIERBORDEN UIT 1890

In 1890 gaf de SOCIETE CERAMIQUE DE MAASTRICHT zes borden uit met als thema OOSTENDE. Vier van deze borden steken bovenaan rechts in onze verzameling borden. Dit werd ons medegedeeld door de voorzitter van de Geschiedkundige Kring te Houthalen (Limburg) toen hij op een najaarse zaterdag met een verliefde blik onze collectie monsterde. Wie bezorgd ons de twee ontbrekende borden ?

J.B. DREESEN

§ § § § § § § § § § § § § § §

HET MONUMENT DER ZEELIEDEN

Het was de inmiddels overleden Eerste Meester-Chef DUYF, indertijd een goek gekend figuur in het Oostendse Zeemachtmidden, die in 1952, als matroos model stond voor de beeldhouwde zeelieden. Kunstenaar KREIZ vroeg aan de Staf van de Zeemacht een matroos om model te staan. Deze werd gekozen tussen de bemanningsleden van de T.N.A. KAMINA die in die periode voor herstellingen in Antwerpen lag.

J.B. DREESEN

§ § § § § § § § § § § § § § §

NIEUWPOORT IN DE GEUZENTIJD

Bij de uitgeverij Flandria Nostra verscheen een historisch werk over Nieuwpoort. De auteur Dirk VAN DER BAUWHEDE werd met zijn werk "Nieuwpoort in de geuzentijd" bekroond met de historische prijs van de stad Nieuwpoort in 1985.

Dit boek kan besteld worden bij Flandria Nostra, Kortemarkstraat, 20, 8100 TORHOUT mits storting van 300 ₣ op rek. 476-2034301-12.

Omer VILAIN

LOCALISATIE EN IDENTIFICATIEPROBLEMEN VAN HET OUDE
POSTGEBOUW 1780-1830

Zonder moeite kan men op oude Oostendse stadsplannen het stadhuis, de parochiekerk en kloosters, terugvinden. Zij staan veelal met hun naam hierop vermeld. Iets moeilijker wordt het om vroegere militaire gebouwen in het stadskader te plaatsen. Ook wordt het een hele opgave om het oude Postkantoor te plaatsen.

Zoals het nu nog dikwijls het geval is, werd het ook in vroegere tijden overbodig geacht een gebouw, wiens ligging algemeen bekend was, nauwkeurig te localiseren. Dit was o.m. ook het geval voor het Postkantoor. Eerst in het eerste kwart van de 19e eeuw geven regionale en lokale kranten met aanduiding van straatnaam en huisnummer, de preciese ligging weer van dit gebouw.

Vrij algemeen is bekend dat het 18e eeuwse Postgebouw ergens in de Langestraat gelegen was. Waar juist is een andere vraag.

In een bijdrage verschenen in het maart nummer 1979 van "De Plate" en in een brochure "Postkantoor Oostende I" verschenen in oktober 1984, meent dhr. Walter MAJOR dit kantoor te moeten localiseren in het gebouw dat van 1834 tot 1876 als koninklijke residentie werd gebruikt en als "Huize Louise-Marie" nu door de Oostendse Handelskamer wordt betrokken.

Gaat men de namen van de eigenaars en bewoners van dit huis na dan is het duidelijk dat dit gebouw nooit als Postgebouw werd gebruikt.

In 1774 was dit pand betrokken door de eigenaars, Jos. OLLEVIERS en diens echtgenote, Maria VAN DEN HEEDE. Toen reeds was boven op het daknok een houten torentje ingeplant, dat als "belvedere" of uitkijktorentje diende, zoals het nog heden ten dage het geval is. Na de dood van haar man verhuurde We OLLEVIERS dit erf aan Britse groothandelaars die het als verkoopskantoor en stapelplaats gebruikten. Door zijn aanzienlijke oppervlakte, zijn bijgebouwen, zijn poortuitgang rechtover de Kapucijnenkerk, zijn centrale ligging in de nabijheid van de bank Herries (Z.O. hoek van de Brabant en de Kapucijnenstraat) was dit immers een ideaal gelegen "Huis van Commerce".

De Engelse firma Hayman Fox nam er o.m. zijn intrek. Vanaf 1 juli 1784 werd het huis voor de duur van drie jaar verhuurd aan de firma Edw. Brown (1). Op 23 januari 1789 verkocht We OLLEVIERS het ganse complex aan de Nederlandse groothandelaar Theodoor VAN MOORSEL (2), die het met zijn familie en bedrijf ging betrekken. In de 19e eeuw was het Postkantoor hier evenmin gevestigd. De historiek van het gebouw gepubliceerd bij de inhuldiging van het gerenoveerde "Huize Louise Marie" als zetel van de Handelskamer, eind 1982, bewijst dit overduidelijk.

Waar was het 18e eeuwse Postgebouw dan wel gelegen? Heel eenvoudig, in het zeer ruime huis, dat aan de westzijde van "Huize Louise Marie" paalde en niet schuin maar wel rechtover de Sint Niklaasstraat lag. Vroegere benamingen van deze straat wijzen trouwens op het nauw verband dat tussen het postgebouw en de recht hierop uitgevende straat bestond. In 1786 wordt de Sint Niklaasstraat aangeduid met de omschrijving "petite rue conduisant du Bureau des Postes au Quartier Espagnol" (3).

In 1796 luidt de benaming "Rue de la Poste", later "Petite rue de la Poste". De benaming Sint Niklaasstraat werd achteraf dominant door het verhuizen van het Postkantoor naar een ander oord. Tot in 1816 treft men nog de naam "Posthuysstraetje" voor deze staat aan (4).

Het 18e eeuwse postkantoor was ondergebracht in een groot herenhuis dat één verdieping telde. In de lange, brede zolderruimte waren een aantal mansardekamers ingewerkt tot een tweede verdieping. Het huis beschikte over een achterliggend erf, dat als tuin werd benut.

Jacobus BOWENS, de overbekende auteur van de "Nauwkeurige beschrijving der oude ende beroemde zeestad Oostende" was er postmeester, "directeur van de post der brieven", zoals de stadsrekeningen van 1784-1785 o.a. vermelden (5).

Na zijn overlijden op 6 december 1787, nam zijn broeder, Franciscus BOWENS, in hetzelfde huis, de functie van postmeester over. Bij de tweede en definitieve Franse inval te Oostende in juli 1794 vluchtte Fr. BOWENS naar het buitenland en vestigde zich o.m. te Bremen. Het postgebouw werd door de Franse regering als eigendom van een "émigré" onder sekwestering geplaatst en vanaf 1 Prairial an IV, aan een nieuwe postmeester, Charles BUSSO, uit Gent afkomstig, voor de duur van 3, 6, 9 jaar verhuurd aan 670 fr per jaar (6). De volkstelling van 1798 leert ons dat de 31 jarige Ch. BUSSO dit huis betreft als "Directeur de la Poste". Terloops vermelden wij nog dat in hetzelfde jaar Fr. DE RUDDER, "commis de la Poste" in het N.O. hoekhuis van de Langestraat en Comediestraat (Louisestraat) woonde en dat Oostende nog twee "porteurs de lettres" telde, nl. Fr. CAPITAINE uit de Sint-Niklaasstraat en Pr. BRASSEUR uit de Christinastraat (7).

Het daaropvolgend jaar, in 1799, werd het Postgebouw voor 230.400 fr door de Franse regering verkocht aan Renier VAN RAVENSTEIN. Uit de verkoopakte blijkt dat dit huis twee verdiepingen telde en zoals het aan de Oostkant palend huis van Th. VAN NOORSEL, het latere Koninklijk Paleis, bekroond was met een "petite tour construite en bois" (6).

Hoelang het Postkantoor in de Langestraat behouden bleef, heb ik tot hier toe niet kunnen achterhalen. Wellicht, zolang de huur door postmeester, Ch. BUSSO, aangegaan doorliep d.i. tot 1805. Renier VAN RAVENSTEIN verkocht dit huis op 20 Frimaire an XII (1804) aan Thérèse TAINTEINER, de weduwe van de vroegere postmeester Fr. BOWENS, die een tweede huwelijk had aangegaan met Bruno PLANCQ, uit Rijsel (8). Naar de volkstelling van 1814 betrok Br. PLANCQ, als "distillateur", met zijn gezin het oude Postgebouw.

Deze telling vermeldt eveneens, dat Ch. BUSSO nog altijd de functie uitoefent van "Directeur de la Poste aux lettres" maar nu in de Sint-Sebastiaanstraat nr. 3 woont, het eerste huis ten westen van de Lijnbaanstraat, waar naar alle waarschijnlijkheid het Postkantoor ook was gevestigd (9).

Onze Postmeester, BUSSO, moet wel heel veel gehouden hebben van het oude Postkantoor in de Langestraat, vermits hij dit gebouw op 21 juli 1817 van mevr. PLANCQ afkoopt (8). Is het Postkantoor daarop naar de Langestraat overgebracht geworden of is het in de Sint-Sebastiaanstraat gebleven? Op deze vraag kunnen wij evenmin een afdoend antwoord geven. Voor zover wij weten is BUSSO in de Sint-Sebastiaanstraat blijven wonen, zeker

tot 1829, maar dan als eigenaar en rentenier, niet meer als postmeester. Het 18e eeuwse Postgebouw werd door hem als privéwoning verhuurd.

Een bericht uit de "Feuille d'annonces" dd. 3 juni 1819 meldt ons dat "Le Bureau des Postes est transféré dans la maison de mr. VAN DER GHINST, rue du Chat, nr. 9". Dit huis lag op de westkant van de huidige Vlaanderenstraat aan het oostelijk uiteinde van wat nu de Ensorgalerij is en was voorzien op de straatzijde van een imposante dubbel oplopende stoeptrap. Blijkbaar was dit herenhuis als postgebouw eerst ingehuurd en later opgekocht. Eind december 1819 werd het, met diverse hypotheeken zwaar belaste gebouw door de oud geworden jurist, Guillaume, Louis VAN DER GHINST en zijn echtgenote verkocht aan een groep mensen waarvan o.m. Ch. Benoit DE KEYSER, controleur der posten, deel uitmaakte (10).

Het Postkantoor werd dus in juni 1819 overgeplaatst naar een huis, bewoond door een postcontroleur. Slechts iets meer dan twee jaar bleef de Post hier gevestigd. Eind september 1821 kocht de postcontroleur DE KEYSER het huis op (11), richtte het als zijn privéwoning in en bleef het betrekken tot hij op 10 december 1835 het gebouw doorverkocht aan VAN HULLE, eigenaar te Lotenhulle (12).

Tijdens de zomermaanden van 1821 moest aldus wel naar een nieuwe vestigingsplaats voor het Postkantoor uitgezien worden.

Een bericht uitgaande van de "Directeur des Postes, MORJOUX" en gepubliceerd in de "Feuille d'annonces" op 16 augustus 1821 deelde aan de Oostendse bevolking het volgende mede: "Postes aux Lettres - A dater du samedi 18 du courant, le Bureau des Postes de cette ville sera transféré sur le Bassin dans la maison nr. 17, faisant le coin de la rue. St-Thomas" (13). Het Postkantoor werd ondergebracht op de oostelijke hoek van de Sint-Thomasstraat (Kappellestraat), en de Keizerskaai (Vindictivelaan), op de plaats waar zich nu het hotel "Burlington" bevindt. Dit huis was in 1821 eigendom van Jan OCKET. Diens vader, Thomas, Mattheus OCKET, had het, samen met een drie verdiepingen hoog pakhuis dat op de Sint Thomasstraat uitgaf, laten optrekken in 1786-1787. Tot hiertoe was dit pand altijd als handelshuis verhuurd geworden aan Engelse of Oostendse groothandelaars. In 1821 werd het "Post-comptoir".

De verplaatsing van het Postkantoor van de Kattestraat naar de Keizerskaai is zeker ook mede bepaald geworden door de verwachting van een sterk verhoogde handelsactiviteit in de kommen, die in 1818-1820 werden voorzien van een nieuwe schutsluis en door een nieuw kanaal direct verbonden werden met de vaart Oostende-Brugge.

Gegevens uit de jaren 1826 en 1829 vermelden dat Karel MORJOUX het hoekhuis blijft betrekken. Wij nemen dan ook aan dat het Postkantoor op de Keizerskaai behouden bleef, zeker tot op het einde van het Hollands bewind (14).

Tussen 1830 en 1839 werd het Postkantoor opnieuw naar het stadscentrum overgebracht; meer bepaald bijna op het N. uiteinde van de Lijnbaanstraat. Dit is af te leiden uit de kaart in 1839 opgemaakt door de Hoofdingenieur van Bruggen en Wegen van West-Vlaanderen, J. DE BROCK. Of deze aangegeven localisatie, in een tweede rangstraat, die de Lijnbaanstraat was en nog is,

betrouwbaar is, dient nog verder onderzocht te worden. Flagrante situeringsfouten komen immers op deze kaart voor. Dit zou voor de aanduiding van het Postkantoor ook wel het geval kunnen zijn.

Uit de hier aangehaalde gegevens blijkt dat het Postkantoor niet tot in het midden van de 19e eeuw in de Langestraat behouden bleef maar wel enkele belangrijke verplaatsingen in deze periode doormaakte.

Met deze bijdrage zijn alle localisatieproblemen o.m. qua duur zeker niet opgelost. Verder opzoekingswerk voor historici, heemkundigen en filatelisten is nog te verrichten om alle tribulaties i.v.m. de inplanting van het Postgebouw, de organisatie en de werking van het Postwezen in vroegere tijden precies vast te kunnen leggen.

* * *

De Heer W. MAJOR geeft op de voorpagina van zijn brochure "Postkantoor Oostende I", een afbeelding weer van het Postkantoor gevestigd in een hoekhuis. Deze afbeelding kan best als een variante beschouwd worden van een gelijkaardige tekening bij dhr. VERBOUWE vermeld onder de titel "Postoffice Ostend" onder het nr. 406. Dhr. VERBOUWE dateert deze schets anno 1815. Dit stelt ons voor een identificatie- en localisatieprobleem.

17. Oostende, 1815. De post, naar Egerton. Icon. nr. 406.

Deze tekening, nr. 406, door M. EGGERTON gemaakt is niet gedateerd en komt voor in een boek door hem geschreven en eerst in 1825 gepubliceerd. Zo wordt het probleem gesteld, geldt dit de voorstelling van het hoekhuis van de Sint-Sebastiaan-Lijnbaanstraat, waar het Postgebouw zich o.a. in 1814 bevond, of is het de afbeelding van het hoekhuis op de Sint Thomasstraat Keizerskaai, dat vanaf midden augustus 1821 als Postkantoor gebruikt werd.

De twee tekeningen stellen éézelfde gebouw voor. De eerste verdieping telt vijf rechthoekige vensters. Op het gelijkvloers wordt de centrale boogvormige deur aan weerszijde geflankeerd door twee vensters.

Op de afbeelding door dhr. MAJOR gepubliceerd komt links van de deur het cijfer 17 voor, wat ons op het idee zou kunnen brengen dat dit huis op de Keizerskaai nr. 17 gelegen is. Rechts van de deur is echter het cijfer 30 aangebracht, wat samen met 17 wel een verwijzing naar het bouwjaar 1730 zou aanduiden. Wij weten nochtans dat het hoekhuis op de Keizerskaai in 1786-1787 werd opgericht. Dus kan het, althans naar het vermelde jaartal, niet om de weergave van het huis op de Keizerskaai gaan, en zou het dan wel de afbeelding moeten zijn van het Postgebouw op de hoek van de Sint-Sebastiaanstraat en de Lijnbaanstraat.

Twee elementen, die misschien wel als van ondergeschikt belang kunnen beschouwd worden, komen op de schetsen voor en weerhouden ons ervan dit besluit zonder meer te onderschrijven. Eerstens correspondeert de opgegeven straatbreedte van de Sint-Sebastiaanstraat niet met de reële breedte van deze straat. Dit is ook het geval voor de Lijnbaanstraat. Verder is er nog de bouwhoogte en de gevelvorm van de huizenrij van deze straten die evenmin aan een aanvaardbare realiteit beantwoorden, tenzij men deze afbeeldingsvorm als picturale vrijheid zou beschouwen door de auteur genomen. De aangeduide straatbreedte en gevelvormen pleiten eerder voor de situering van het Postgebouw op de Keizerskaai, temeer nog omdat de gevelverdeling van het hoekhuis tot in het latere "Hotel du Bassin" bewaard is gebleven. Deze voorstelling biedt echter geen voldoende waarborg voor een feilloze localisatie van het gebouw op de Keizerskaai.

Naar kadastrale plannen vertonen de hoekhuizen van de Sint-Sebastiaanstraat en de Keizerskaai nagenoeg eenzelfde gevel-lengte. Wij weten echter niet of het huis in de Sint-Sebastiaanstraat in 1730 werd herbouwd. Duidelijke iconografische voorstellingen van dit huis bezitten we niet. Alleen beschikken wij over een reclamekaart van het "Hotel de l'Etoile", Sint-Sebastiaanstraat nr. 2, waarop een klein gedeelte van het hoekhuis van de Lijnbaanstraat te bespeuren valt. Hier gaat het ook om een gebouw met één verdieping met in het zoldervlak twee ingewerkte standvensters zoals die op nr. 406 bij dhr. VERBOUWE voorkomt.

De schets gebracht door dhr. MAJOR kan dus evengoed de afbeelding zijn van het Postgebouw op de hoek van de Sint-Sebastiaanstraat en de Lijnbaanstraat.

Zekerheid omtrent de juiste localisatie kunnen wij maar verkrijgen wanneer wij de datum kunnen achterhalen waarop EGGERTON de tekening nr. 406 en ook nr. 405 heeft gemaakt. Het nr. 405, dat onder het opschrift "Quay, Customhouse and Hotel Ostend" een beeld weergeeft van de oude Visserskaai zou o.i. wellicht in 1823-1825 tot stand zijn gekomen. Maar dit is een andere historie. Is EGGERTON slechts éénmaal in Oostende geweest en wel in 1823-1825 dan stelt zijn tekening van het Postgebouw toch het hoekhuis van de Vindictivelaan-Kappellestraat voor.

Wie brengt er met afdoende bewijzen een definitieve oplossing voor dit probleem naar voren ?

Daniel FARASYN

- (1) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C.1941/119, not. Rycx A.
- (2) " " " " V.C.1941/276, not. Rycx A.
- (3) " " " " V.C.1940/64, not. Van Iseghem.
- (4) " " " " V.C.1941/198, not. Ysengrin.
- (5) A.R.A. Brussel, Rekenk. 37571
- (6) R.A. Brugge, Fr. Fonds, 648, 6/121.
- (7) Univ. Bibliotheek, Gent, HS. 1908
- (8) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C.1940/89, not. Belpaire
- (9) V.V.F. Volkstelling 1814, Deel XIII, Stad Oostende.
- (10) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C.1941/204, not. Ysengrin
- (11) " " " " V.C.1940/102, not. Leep
- (12) Prov. Kad. Brugge, Relevé Oostende 1836, nr. 68
- (13) Met dank aan Lic. Hist. P. VANDENABEELE die mij het bestaan van deze jaargang van de "Feuille d'Annonces" aanwees
- (14) Prov. Kad. Brugge, Oostende, 208

m m m m m m m m m m

MOTORTORPEDOBOTEN VAN DE ROYAL NAVY VERNIELD IN DE OOSTENDSE HAVEN 14 FEBRUARI 1945

Op 14 februari 1945, in de namiddag, brak brand uit in een M.T.B. (Motor-torpedoboot) van de Royal Navy die samen met elf andere boten in drie "trot's" lagen afgemeerd op de hoek van de Car Ferry kaai en de Visserskreek, rechtover het Zeestation.

De brand sloeg zeer vlieg over op de andere boten, waarvan sommigen, losgeslagen of losgegooid, met de uitgaande tij de voorhaven indreven. Over de oorzaak van de brand is niets geweten. De snelheid waarmee hij zich verspreide was te wijten aan het feit dat dit houten boten waren die als brandstof benzine gebruikten.

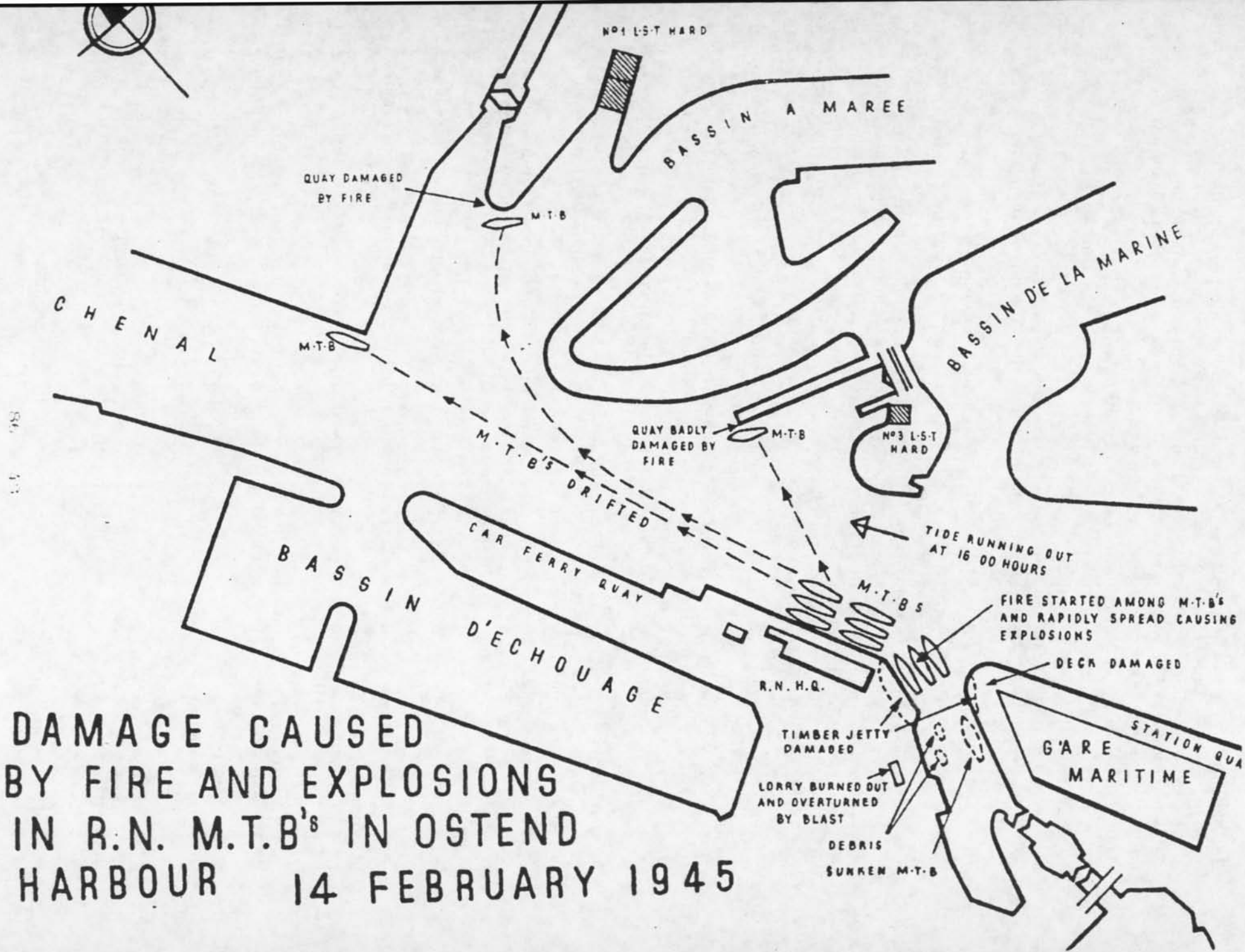
De met de brand gepaard gaande ontploffingen beschadigden de kaai en de gebouwen van het Zeestation, terwijl de brandende schepen voor een zeer grote schade zorgden aan de houten pieren en staketsels van de Car-Ferry kaai en de kaaien in de voorhaven.

Op de kaai sneuvelden praktisch alle ruiten en een zware rookwolk dreef over het havengebied. Een viertal foto's, in het bezit van de Plafé, geven van dit gebeuren een momentopname.

In het totaal gingen twaalf M.T.B.'s verloren, terwijl 53 militairen van de Royal Navy en Royal Canadian Navy hierbij het leven lieten. Er kwamen bij dit gebeuren geen burgers om het leven. Een deel van de militairen werd met eer begraven op het kerkhof van de Stuiverstraat.

**DAMAGE CAUSED
BY FIRE AND EXPLOSIONS
IN R.N. M.T.B.'S IN OSTEND
HARBOUR 14 FEBRUARY 1945**

De luitenanten Herremans, De Poorter en Jonckheere van de Belgische Sectie van de Royal Navy maakten zich zeer verdienstelijk door midden in de brand de bunker af te sluiten waarin de reserve torpedos gestockeerd lagen en door de L.T.C.'s te doen afvaren die in de onmiddellijke buurt lagen.

Ingevolge de toen heersende oorlogsomstandigheden kreeg dit gebeuren in de pers weinig of geen weerklank. Een enveertig jaar later geven wij u enkele details.

Hierbij gevoegd vindt u een kaart die een situatieschets geeft van het gebeuren. Ze werd opgemaakt door de havendiensten van de Royal Navy.

Over de schepen kregen wij de de volgende gegevens :

- M.T.B. 255 - afgebouwd 30 juli 1943; tonnemaat ± 40 ton; overal lengte 72 1/2 voet; gebouwd bij White, Coves; 3 Sterling motoren 3360 bhp; vaart 36 knopen; bewapening; 2 0.5", 2 MG, 2 x 21" torpedos, 2 dieptebommen
- M.T.B. 438 - gebouwd : British Powerboat Co, Hythe; besteld 26 november 44, bestelling afgezegd 11 maart 41, herbesteld 7 april 42, afgebouwd 31 maart 43 als M.G.B. (Motorgunboat) 119, in september 43 herombouwd als M.T.B.; ± 40 ton; overal lengte 71 3/4 voet; 3 Packardmotoren 3600 bhp; 40 knopen; bewapening 1 2 pounder, 2 20 mm, 4 MG
- M.T.B. 444 - besteld op 15 mei 42 als M.G.B. en omgebouwd tot M.T.B. in september 43; gebouwd bij British Powerboat Co, Hythe; ± 40 ton; lengte 71 3/4 voet; 3 Packard motoren 4050 bhp; 39 knopen; bewapening : 1 6 pponder, 2 20 mm (1X2), 4 MG (2X2), 2 18" torpedos
- M.T.B. 459, M.T.B. 461, M.T.B. 462, M.T.B. 465, M.T.B. 466 werden op 12 maart 1943 besteld als M.G.B.'s en later herbouwd als M.T.B. Voor de overige gegevens waren ze identiek aan M.T.B. 444.
- M.T.B. 776 - gebouwd bij Fairmile Yard nr 27; afgebouwd augustus 44; 95 108 ton; lengte 115 voet; 4 Packardmotoren 4800 bhp; 30 knopen; bewapening : 2 6 ponders (2X1), 3 20 mm (1X2, 1X1), 4 0.5", 4 MG, 2 21" torpedos
- M.T.B. 789 - gebouwd bij Fairmile Yard nr 35; afgebouwd 17 oktober 44; identiek aan M.T.B. 776
- M.T.B. 791 - gebouwd bij Fairmile Yard nr 44; afgebouwd 4 november 44; identiek aan M.T.B. 776
- M.T.B. 798 - gebouwd bij Fairmile Yard nr 3; afgebouwd 16 oktober 44; identiek aan M.T.B. 776

De slachtoffers van de ontploffing die begraven liggen op het Britse ereperk van het kerkhof op de Stuiverstraat zijn de volgende :

R. DRUMMOND
A/B RN C/JX 641710 AGE 22
HM.MTB 255

J. LEATHAM
TEL RN P/JX 677215
HM.MTB 776

CR. NIGT IN GALE
A/B RN P/JX 444126 AGE 20
HM. MTB 255

C.WJ JOHNSON
Lead Sto. RN P/KX 158 295
HM.MTB 798

F.H.S. D'ARCY
Leading Seaman R.N
P/JX 2655924
HM.MTB 255

J. WHALES
A/B RN D/JX 568 596
HM.MTB 791

LIEUTENANT H. MICHAEL DAY RNVR HM.MTB 255	AGE 23	T.C. CHAMBERS A/B RN C/JX 354328 HM.MTB 798	AGE 20
A. COLMAN Ord. SIGNALMAN RN P/JX 539276 HM.MTB 79	AGE 19	A. J. CROSS A/B V63983 R.C.N.V.R.	AGE 19
R.A. CHURCH Motor MEC. P.O. RN P/MX 126 168 HM.MTB 444	AGE 21	J.B. BRUSH ond Tel. V78763 R.C.N.V.R.	AGE 18
J. ALLAN A/B RN C/JX 655633 HM.MTB 444	AGE 19	R.R. MACRAE Lead. Seam. V41933 R.C.N.V.R.	
C.L. RICE Stoker 1th Class RN P/KX 528.048 HM.MTB 444	AGE 20	LT. N.J. GALBRAITH RNVR HMS. CHRISTOFER	AGE 31
A.T. MILLER Motor MEC. P.O. RN P/MX 635.317 HM.MTB 758		AW. PINHORN MAT MEC P.O. RN P/MX 552 854 HMS. MIDGE	
SUB LIEUTENANT J.N. RILEY RNVR HM.MTB 776		R.B. DREWY Lead. Seam. RN D/J.X. 177.448 HM.MTB 438	AGE 20
SUB LIEUTENANT R.W. GOWING RNVR HM.MTB 776	AGE 20	SEVEN SAILORS OF THE 1939-45 WAR RN	

J.B. DREESEN

Bronnen : onuitgegeven handschrift van de Britse autoriteiten
(Stadsbibliotheek)
H. ANRYS. Congé pour mourir. Brussel 1975
gegevens overgemaakt door de heren LAVA en PACKET

# # # # # # # # # # # #

PRE MONOKINI'S TE OOSTENDE IN 1858

Uit het Handelsblad van Antwerpen.

Oostende, 12 december 1858.

De fameuze affaire der personen, die over eenige maanden geheel in n a t u r a l i b u s een bad namen, is eindelijk opgelost.

De koning heeft aan Mr. Billaert en aan zynen metgezel kwyttschelding verleend der gevangenisstraf, die tegen hen was uitgesproken. De straf van den eersten is veranderd in eene boete van 100 fr en die van den tweede in 10 fr.....

NvdR : wat te vergelijken is met 30.000 fr en 3.000 fr aan de hedendaagse levensduurte.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

Uitstillingswedstrijden te Oostende

Door de verenigingen van de handelaren van Oostende werden er uitstillingswedstrijden georganiseerd en dit tot de bevordering van de verkoop.

Deze uitstillingswedstrijden dienden als een stimulans voor een betere en een aantrekkelijker presentatie van de uitstalramen, die op hun beurt meer kijklustigen zouden aantrekken met het eventuele gevolg, meer kopers.

Na de 2de wereldoorlog werden deze wedstrijden georganiseerd door de voornaamste handelaarsbonden met de financiële steun van het Stadsbestuur van Oostende.

Na het seizoen werden de winnaars dan bekroond met prijzen geschenken door de gemeenteraad of handelaarsbond.

Alle deelnemende handelaars werden dan ook nog bedacht met een uitgifte van een medaille.

Hieronder enkele van deze geslagen medailles.

1) 1922 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 51 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE

Stadswapen van Oostende boven boeg van boot met 2 roeispanen en palmtakken

V. Rondom een versiering bestaande uit links een engeltje en rechts een vrouw met bazuin in de linkerhand en bloemen en takken in de rechter. In het midden een tekst in 4 lijnen :
CONCOURS / D'ETALAGES / PAQUES / 1922

2) 1924 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm

R. Vrouw links gericht met takkenkroon en palmtak in de gestrekte armen en kijkend naar rechts, het geheel staat boven in de wolken

V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst in 5 lijnen :
SYNDICATS D'INITIATIVE / D'OSTENDE / CONCOURS / D'ETALAGES / 1924
A. FONTAINE

3) 1924 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 50 MM

Zelfde medaille als de vorige doch deze is in verzilverd brons.

4) 1930 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 61/75 mm MET RING

R. In het midden op een medaillon een tekst in 3 lijnen :
FETES DU CENTENAIRE / 1830-1930 / EEUWFEESTEN
Stadswapen van Oostende boven 2 takkenbundels. Onder dit centraal gedeelte 2 lauwertakken

V. In het midden op een medaillon een tekst in 5 lijnen :
CONCOURS / D'ETALAGES / 2e PRIX / *1930* / UITSTALLINGSWEDSTRIJD
onder deze tekst 2 lauwertakken

- 5) 1931 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm
 R. LEOPOLD II ROI DES BELGES
 Buste met lange baard naar rechts gericht
 V. een tekst in 11 lijnen :
 CONCOURS D'ETALAGES / DE / L'ASSOCIATION / DES COMMERCANTS /
 D'OOSTENDE / PARTICIPANT 1931 DEELNEMER / UITSTALLINGSWED-
 STRIJD / VAN DE VEREENIGING / DER HANDELAARS / VAN / OOSTENDE
- 6) MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm
 R. CONCOURS D'ETALAGES
 Staande vrouw met lauwertak, wolken, arena, fakkel en
 lauwerkroon. MARCEL RENARD
 V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in
 het midden een tekst in 2 lijnen :
 . STAD OOSTENDE . / UITSTALLING 1953
 In het midden het Stadswapen van Oostende boven het water
- 7) 1953 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 50 mm
 Zelfde medaille als de vorige maar deze is in verzilverd brons
- 8) 1953 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm
 Zelfde medaille als onder het nummer 6 en 7, het metaal van
 deze medaille is brons
- 9) 1954 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 51 mm
 R. Gezeten engel met gespreide vleugels, vooraan een eiken-
 en lauwertak en op de achtergrond zonnestrallen en 2 fabrieken
 V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in
 het midden een tekst in 6 lijnen :
 UITSTALLINGSWEDSTRIJD / STAD / OOSTENDE / 1954 / CONCOURS /
 D'ETALAGES
- 10) 1955 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm
 R. Vrouw gezeten in een zetel en naar rechts gericht, met
 lauwerkroon in de linkerhand en op de achtergrond lauwer-
 takken
 V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in
 het midden een tekst in 6 lijnen :
 UITSTALLINGSWEDSTRIJD / STAD / OOSTENDE / 1955 / CONCOURS /
 D'ETALAGES
- 11) 1956 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm
 R. Gezeten vrouw in vooraanzicht met 2 lauwertakken in de
 linkerhand
 V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in
 het midden een tekst in 6 lijnen :
 IVE UITSTALLINGSWEDSTRIJD / STAD / OOSTENDE / 1956 /
 IVE CONCOURS / D'ETALAGES
- 12) 1958 MEDAILLE IN ZILVER Ø 50 mm
 R. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in
 het midden een tekst in 3 lijnen :
 VI UITSTALLINGSWEDSTRIJD / STAD OOSTENDE / 1958
 V. Blank veld
 Volledig negatief beeld van de Rectozijde

Buiten bovenvermelde medailles werden er nog verschillende andere jaartallen aangemaakt.

De hier opgesomde zijn deze die in mijn eigen verzameling zijn.

Edwin LIETARD

Y Y Y Y Y Y Y Y Y Y Y Y

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXIV : N. VAN DE WALLE

18e eeuwse Oostendse kunstschilder.

In deel V van zijn omvangrijke studie "De Kapucijnen in de Nederlanden" (Antwerpen, 1950), schreef P. HILDEBRAND op p. 219, waar hij handelt over de Kapucijnenkerk te Brugge : " ... Van de Walle, een kunstenaar uit Oostende, kwam in 1723 alle schilderijen in de kerk herstellen".

Meer is ons helaas niet over die VAN DE WALLE, wiens voornaam we niet eens kennen, geweten.

Mogelijk was het een inwijkeling die het als kunstschilder wel zag zitten in die korte maar bloeiende periode van de "Oostendse Compagnie".

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXV : ARTHUR VANHOUCKE

Woonde Nieuwpoortsesteenweg 274.

Deelname aan het Salon 1952 van de Oostendse Kunstkring met : "Haven van Oostende", "Sloepen te Nieuwpoort", "Holle Zee".

Stelde in augustus 1953 tentoon in het Salon van de Oostendse Kunstkring in de Koninklijke Galerijen met een 8-tal werken : "Zonsondergang", "Storm voor Oostende", "Holle Zee", " Een sterke golfslag", "De vaart Brugge Oostende", "Stilleven", "Duinen" en "Duinen".

Deelname aan het Salon 1955 van de Oostendse Kunstkring (9 juli - 1 aug) met "Golfslag" (2 X) en "Zonsondergang".

Deelname aan het Salon van 1958 met "Golfslag", "Landshuis", "Zonsondergang", "Duinen" & "Visserboot".

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXVI : AUGUST VAN HOUCKE

Vermoedelijk Oostends kunstschilder, werkzaam in de eerste helft van de 19e eeuw, en zeker nog tot 1860.

Van hem is een aquarel gekend met een voorstelling van de omgeving van het buskruitmagazijn na de ontploffing van 1826.

Verder bezit het Stadsarchief Oostende van hem een pentekening in bistre, opgewerkt met aquarel, voorstellende de Zeedijk met de Cercle du Phare, gezien vanuit zee (21,5 x 27,5 cm; getekend onder rechts : Oostende Aug. Van Houcke).

Ze dateert van omstreeks 1860.

+-----+

Amateurschilder die deelnam aan tal van locale tentoonstellingen. We vonden hem in de catalogi van volgende expo's terug :

- Nam in 1937 deel aan het "Groot Zomersalon", een groepstentoonstelling ingericht door "Hedendaagsche Kunst" in het foyer van de Oostendse schouwburg (1-15 aug).
- Volgens de catalogus toonde hij er 4 werken : "Duistere wolk", "Zonsondergang", "Barenspeel" en "Zeegezicht".
- Hij woonde toen Christinastraat 57.
- Salon 1952 georganiseerd door de Oostendse Kunstkring : "Vissersboten", 2 "marines" en "Golfbreker".
- Stelde van 17 tot 31 augustus 1953 tentoon tijdens de "tentoonstelling van schilder- en beeldhouwkunst" in de Koninklijke Galerijen ingericht door de Kunstkring van Oostende. 5 werken : "Kuststorm", "Oostendse schoonheid", "Oostendse scheepjes", "Leopoldlaan" en "Leopoldpark".
- Salon 1955 van de Oostendse Kunstkring : "Oostends dok", "Oostends vissersdok", "Meibrug - Brugge" en "Oostends dok".
- Salon 1958 van de Oostendse Kunstkring : " Danszaal 't Konijntje", "Oostendse markt", "Venetië", "Oostends feest" en "Oostends dok".

Norbert HOSTYN

B B B B B B B B B B B B

THEMATENTOONSTELLING

Nog tot eind maart kunt u de thematentoonstelling "Oostendse Gezichten" bezoeken in ons Heemkundig Museum : portretten van gekende en minder gekende Oostendenaars uit een ver en meer recent verleden.

A. VAN ISEGHEM

B B B B B B B B B B B B

OUD SPEELGOED

Het ligt in de bedoeling van de raad van beheer van "De Plate" tijdens de zomerperiode 1986 een thematentoonstelling in te richten omtrent "oud speelgoed". "Oud" staat voor ouder dan + 1960.

Speelgoed omvat ook allerlei gezelschapsspelen, en verder : poppen, treintjes, blikken autootjes, poppenhuisjes, enz. enz. We doen dan ook een oproep aan onze leden om stukken uit eigen bezit ter beschikking te stellen voor deze expositie. Ze zullen met de meeste zorg behandeld worden.

Contact : - Gilbert VERMEERSCH (de zaterdagmorgen en -namiddag in het heemkundig museum)
- Norbert HOSTYN (directie Stedel. Musea)
Tel. : 70.61.31

De raad van beheer

PLAATSAANDUIDINGEN

Zij die opzoekingen doen weten maar al te goed dat ze zich maar betrekkelijk op de schrijfwijze van een plaatsnaam kunnen vertrouwen, zelfs al dateert die nog maar van minder dan 100 jaar terug.

Een klein voorbeeld ter illustratie. Op prentkaarten van het vóóroorlogse Koninklijk Chalet te Oostende vonden we niet minder dan 10 Franse (meestal de oudste), 7 Nederlandse en 4 Engelse variaties bij de benamingen die men aan het vorstelijk zomerverblijf te Oostende gaf.

We citeren de benamingen zoals we die op de prentkaarten van tussen 1899 en 1939 aantreffen :

Châlet Royal - Châlets Royal - Châlet du Roi - Châlet du Roi
Léopold II - Château Royal - Château du Roi - Palais Royal -
Palais du Roi - Pavillon du Roi - Villa Royale

Koninklijke villa - 's Konings villa - 's Konings zomerpaleis
Konings's paleis - Villa des koning's - Koninklijk Kasteeltje
Koninklijk verblijf

The Royal Chalet - Royal Cottage - The Kings Palace - H.M. Villa

Men begrijpt uit dat éne voorbeeld dat het voor hen die een trefwoordenlijst voor straten, gebouwen of gebeurtenissen wil opmaken het soms zeer moeilijk is een juiste woordkeus te maken zonder de nodige verwijzingen te maken.

Gelukkig dat men nog niet geschreven heeft "Koninklijke Kaashut", want kort voor 1900 vertaalde de Technische Dienst van Stad de Franstalige benaming "rue du Châlet" als "Kaashutstraat" !

Omer VILAIN

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

VRAAG

Wie helpt ons medelid Marc CONSTANDT aan documenten, foto's, enz. in verband met de oude velodroom (ten hoogte van de Ed. De Cuyperstraat) ?

Marc Constandt, Stokerstraat, 10, Oostende.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

OOSTENDE ANNO 1880

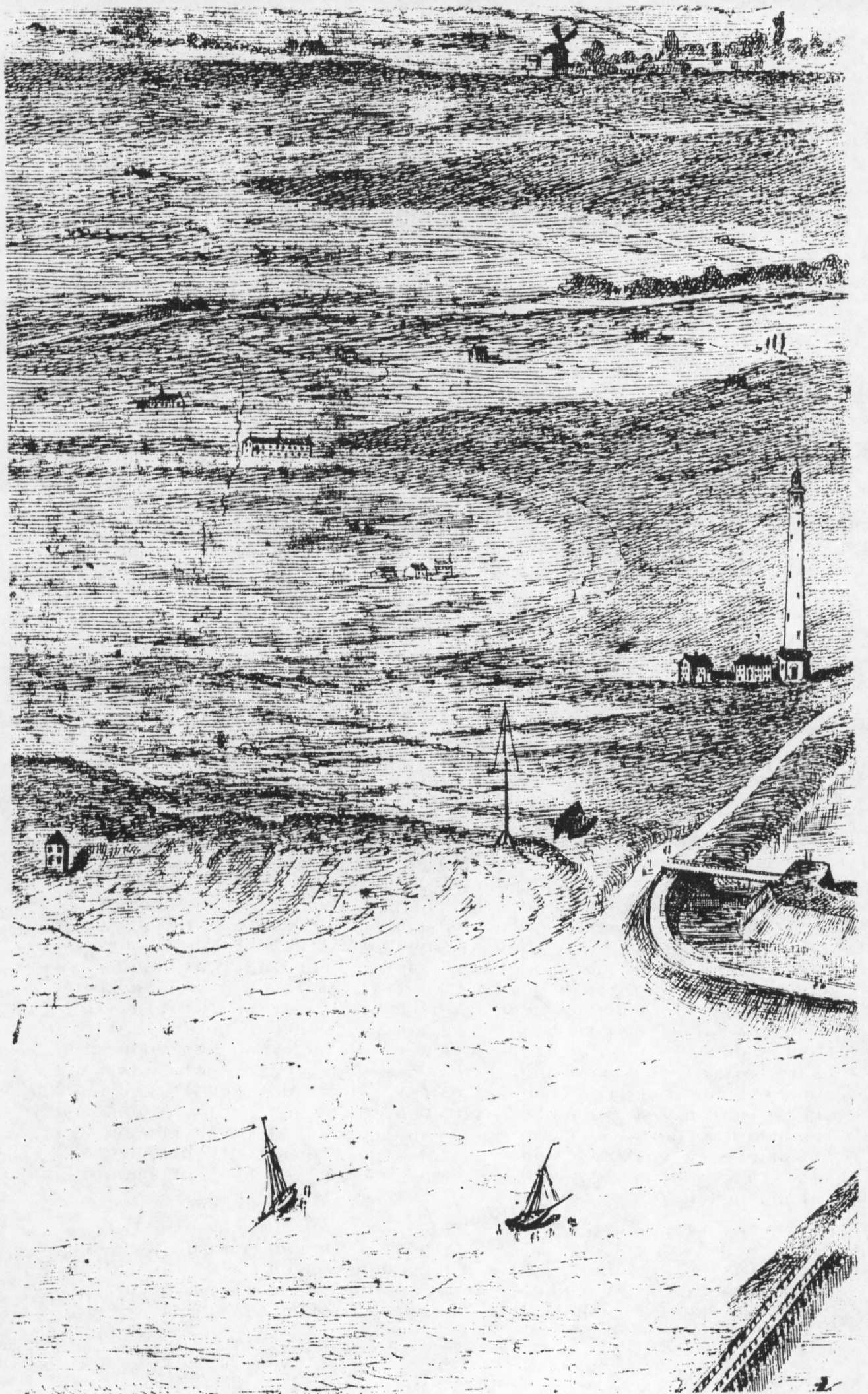
Het hier afgebeelde fragment uit het luchtgezicht op Oostende van DE BRUGADAL (± 1880) toont ons het oude "Lisjemoris" ten oosten van de havengeul. De "Halve Maan" en de vuurtoren zag u ook reeds op het vorige keer gereproduceerde fragment.

De halve ellipsvorm die we vaag onderscheiden ten oosten van de vuurtoren is allicht de oude paardenrenbaan. Men weet immers dat in de 19de eeuw paardekoersen gehouden werden op die plaats.

Het Fort Napoleon valt helaas juist buiten beeld. Verder oostelijk gaat het gezicht niet.

A. VAN ISEGHEM

Voor mij ligt de door Dr. M. CORDEMANS in 't Nederlands vertaald de uitgave van het hierboven vermelde dagboek (Antwerpen, uitg. De Standaard, 1946). Het dagboek draagt in 't Nederlands als titel : "Wij schreven 1815... Dagboek van een rondreis in de Nederlanden in den Herfst van 1815".

In de inleiding van de vertaler (p. 7-12) maken we uitgebreid kennis met de legendarische figuur van de Engelse historicus, poëet, en bibliofiel Robert SOUTHEY (1774-1843).

Van 23 september tot 27 oktober 1815 toerde hij in gezelschap van familieleden rond door de Nederlanden. Hoogtepunt daarbij was een bezoek aan het Slagveld van Waterloo en andere sites die met de amper voorbije oorlogsgebeurtenissen in verband stonden.

SOUTHEY betrad het vasteland te Oostende en verliet het een goeie maand later via Calais.

De dagboekpassage waarin SOUTHEY zijn kort verblijf te Oostende beschreef, leverde ons een merkwaardig en waardevol getuigenis op over onze stad, locale gebruiken en over de "kleine kanten" van sommige bewoners waarmee SOUTHEY in contact kwam.

Norbert HOSTYN

* * * * *

Oostende, Zaterdag, 23 sept. 1815.

Wij verlieten Ramsgate gisteren morgen te half een, met zulk een goede en frisse bries, dat de kapitein ons een overtocht beloofde van acht of negen uren, of minder, indien de wind zou aanhouden. Hij verslapte, en we kwamen te Oostende niet voor vier uur 's anderendaags morgens aan. Zestien uren kan, nochtans, niet een slechte overtocht geheten worden; het gemiddelde is tien tot twaalf. Mijn broeder en zijn gezelschap waren met drie en veertig. Het passagegeld bedraagt anderhalf guinje en ge behelpt u zelf. Te Ramsgate bestaat echter een afpersingssysteem dat niet beperkt is tot het Albion Hotel. Dawson, de agent van de pakketboot, zegde, toen hij mijn dochter zag, dat haar passage zestien shilling zou bedragen. Kapitein Aylesbury van de Lord Liverpool, die haar eveneens zag, raamde haar op twintig. Ik bood toen aan, hem te betalen, maar hij verkoos het geld liever te Oostende in ontvangst te nemen, en toen vroeg hij voor zijn vaart volle prijs voor het kind. Als voorwendsel gold, dat ze een hele hut gebruikt had. Hij wist echter dat ze dit zou moeten doen, indien we 's nachts uitbleven. Zij leed heel wat aan zeeziekte. Haar moeder, voor wie deze een geneesmiddel had kunnen zijn, ontsnapte er volkomen aan. Het weinige eten dat ik gebruikte werd in commendaro voor de vissen genomen, en hun getrouwelijk teruggegeven.

Omstreeks twee uur 's nachts begon het te regenen, zodat ik de intocht in de haven miste. Alhoewel ze van geringe betekenis is, spijt het me nog ze niet te hebben gezien. Wij lagen dicht bij de kade, en de pakketboot was aanstonds vol kruiers die allemaal Engels spraken en allemaal twistten om uit te maken,

wie het reisgoed der passagiers zou dragen. Een Ier, behorende tot het bataljon veteranen, voegde zich bij hen, maar hij werd behandeld als een onderkruiper. Bij deze gelegenheid deden zich genoeg dingen voor, om te doen uitschijnen dat er jaloersheid bestond tussen de inlanders en het garnizoen. Wij stelden een einde aan de twist met onze koffers aan boord te laten. Wanneer we terugkeerden om ze te halen, gaven we de voorkeur, zoals het paste, aan de mensen van ter plaatse. In het Tolhuis ondervonden we meer spoed en veel meer beleefheid dan vreemdelingen, in dezelfde omstandigheden, in Engeland zouden te beurt vallen. Mijn eerste bezigheid was, natuurlijk, een bezoek aan de Bank. Het geld dat ik daar opnam, bestond allemaal uit Franse munt die blijkbaar overal gangbaar is. Dien protégé la France is op de rand gegrift. Ik bemerkte op een vijffrankstuk, met de datum An. XI., Napoléon Empereur aan de ene zijde, en République Française aan de andere. De stukken van lateren datum dragen Empire Français en de christelijke tijdrekening.

Waren we verleden nacht aangekomen, dan had men ons niet kunnen logeren in de Cour Impériale, waarheen Bedford en Herrier mij gewezen hadden. De kamers, zegde men ons daar, waren allemaal vol, ten gevolge van de grote toeloop van mensen die terugkeerden van de Kroning te Brussel. We werden binnengeleid in de gelagzaal die groot en gelambriseerd is. De panelen zijn lichtblauw of Frans grijs, met friezen en een bruine rand. Lijstwerk of tussenruimten zijn theekleurig. Er zijn drie spiegels, twee tussen de drie vensters, en een derde, een grote, boven de schoorsteen. De plankenvloer is met zand bestrooid - een ongerieflijke gewoonte. Grote vierkante tafels staan in twee hoeken van de kamer; nog zo een staat tegen de muur rechtover de vensters, en twee lange tafels elk uit twee van die andere tafels bestaande, in het midden van de kamer. Alle zijn met een groen oliedoek bedekt, dat gevat is zoals het laken of het leder van een schrijftafel. De stoelen zijn weinig kostbaar maar comfortabel, met ronde matten zitting. De rugleuningen zijn van kerselaar. Wat hun vorm betreft, verschillen ze niet veel van de breedgerande zitstoelen die thans in Engeland in de mode zijn. Ze zijn eerder wat holler en lager in de rug. Een prijzenlijst hangt op in de zaal. Eetmaal aan table d'hôte, 2,50 fr per hoofd; privé-eetmalen van 5 tot 18 fr; ontbijt, 2 fr; kamers van 3 tot 9 fr per dag; slaapkamers, 2 fr, waardoor, naar ik meen, deze welke afgezonderd zijn van de zitkamer bedoeld zijn - de logeerkamers van hen die aan de gemeenschappelijke tafel eten. Wijnen tegen 3 tot 10 fr de fles. Bordeaux is de goedkoopste op de lijst; Bourgogne d'Enclos de Vegetan de hoogst geprijze; Porto, Hermitage, en Rijnwijn van de beste kwaliteit, 7 fr elk. Toen ik vroeg of dames aan de table d'hôte aanzaten, antwoordde de tafelknecht in zijn Engels dat de aanzienlijkste personen uit de stad daar aten. Dat schikte ons, daar het middagmaal te een uur werd opgediend en de boot voor Brugge om drie uur vertrok. Het was ons aangenaam, omdat we aldus meer zouden zien van de Vlaamse zeden en gewoonten. Bovendien viel er, in dit geval, niet te kiezen.

Ik ging naar de koer om mij te wassen. Het bekken was uiterst ongerieflijk ondiep en zag er uit als een kleine salaad-kom. Men bracht me zachte zwarte zeep en een geruite handdoek. Ik merkte eerst dat hij vuil was toen ik hem gebruikt had: een slecht specimen van Vlaamse reinheid. Om mijn aangezicht op passende wijze af te spoelen, ging ik naar de pomp en ontdekte

eerst niet, dat ze een kraan had in plaats van een gewone spuit, een bewijs dat men zich niet kan veroorloven vers water te verspillen.

Het brood heeft de vorm van een ring, alsof het toegewijd ware geweest aan mijn oude Portugese kennis, Onze Lieve Vrouw van de ronde O. Men heet het pain de trou, wat op passende wijze kan verengelst worden in ring-brood; of we zouden ze eenvoudig ringen kunnen heten zoals we van rollen spreken.

Edith May zag de bakker die er een aantal om zijn arm droeg, als zoveel armbanden. Ik besef de reden van deze vorm : de tafel knecht, die bezig is met het brood te leggen voor het middagmaal, snijdt het brood gemakkelijker en sneller dan hij het zou kunnen, indien het van een andere vorm ware geweest. Niets kan beter zijn dan brood, de boter is even uitstekend; de koffie is afschuwelijk en zonder room. De kan verschilt van al wat die naam draagt in Engeland. Ze zou niet lelijk zijn indien de afwerking goed ware geweest en het vaatwerk zelf effen. Ze heeft grote handvatten en een grote, lompe, koperen tuit. Een houten driepikkel van ongeschilderd hout dient als voetstuk. Terwijl we ons ontbijt gebruikten, blies een man in de straat op een lange koperen hoorn om te laten weten dat het warm brood klaar was.

De stad is mooi, in vergelijking bij Engelse steden. De straten zijn rein, recht en ruim. 's Morgens hing er een Edinburgse of Lissabonse geur, die bewees dat ongepast gebruik werd gemaakt van de vensters. De kleur van de goten leverde enig bewijs daartoe. Maar de meiden zijn zo bedrijvig met hun bezems, dat daar maar weinig van overblijft en de mannen die met pijpen in de mond rondwandelen, zijn talrijk genoeg om een gezonde tabakslucht door de straten te verspreiden.

(vervolgt)

(*)(*)(*)(*)(*)(*)(*)(*)

VRAAG

Wie kan mij inlichtingen bezorgen over

1° Alexander VANHOUTTE, geboren te Brugge 1796, overleden te Oostende de 31 mei 1855.

Politiecommissaris te Oostende tot 1851.

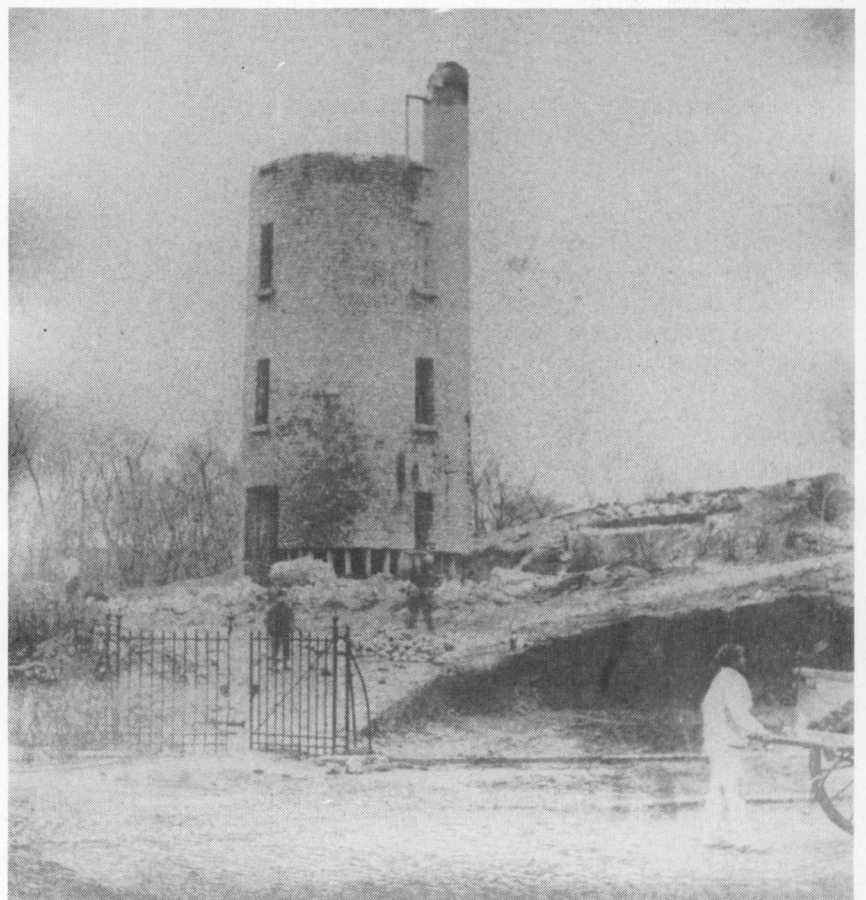
2° Ludovicus VANDERVORST, geboren te Leuven op 6 september 1810 en overleden te Oostende 20 augustus 1871.

Politiecommissaris te Oostende van 1851 tot 1871.

Verder alle informatie over het doen en laten van het Oostendse politiekorps tijdens vorige eeuw steeds welkom.

Daniel DESCHACHT
Lotuslaan 19
8400 Oostende

DE EERSTE WATERTOREN

Foto's: Archief "DE PLATE"

THE COMMENTARIES OF SR FRANCIS VERE

SLAG VAN OOSTENDE (6)

Het schijnt dat het niet nodig was om het boek van zijn geheimen vroeger open te leggen. Zijn geheimen moesten vroeger bekend geweest zijn, vóórdat de actie ondernomen was, of aan de Heren Staten, vóórdat het einde kwam.

Hier kom ik nu tot de relatie, de in vraagstelling over de intocht van de vijand, die geen antwoord hoeft.

Rond 12 november begon het geweldig te vriezen, de N.W. wind bleef waaien tot Kerstdag, en daarna was er voortdurend storm. In die tijd bleven onze schepen weg, ook de hulp van Holland of Zeeland.

Onze manschappen, munitie en materiaal, verminderden dagelijks, de zee en onze vijanden beukten op ons in. Met hoogtij stonden we de schade af te wachten. De N.W. wind sloeg vlak op ons in en bracht veel water uit de oceaan in deze smalle delen.

Weinig handen waren beschikbaar om te werken, teveel wachtposten stonden opgesteld, de troepen waren klein in aantal en moe van wacht te lopen.

2000 man waren wij sterk, de gepaste kracht voor de stad was minstens 4000, en aan arbeiders hadden we de grootste nood.

De nieuwe forten binnen de stad waren aangelegd door de generaal -die de storm voorzag-, lagen meer dan half open, in zoverre dat in diverse plaatsen, met weinig last, voor paarden en voetvolk de weg vrij lag.

De N.W. ravelijn, onze kampioen tegen de zee, was bijna volledig weggebroken, en "Porcupine", niet goed verdedigbaar, langs al die plaatsen kon de vijand bij laag water zijn piekeniers binnen brengen.

Dit was onze toestand. Ofwel was de vijand onwetend daarover, ofwel wilde hij dit niet gebruiken in zijn voordeel, in zijn doelstellingen, de vooruitgang naar zijn doel: de aanval op de stad.

Onze generaal zag hun voorraden en kracht, maar zag ook zijn eigen onmacht. Hij kon daar niets tegenover plaatsen. Zijn werklust sliep nooit, en steeds was hij waakzaam in zijn dagelijkse- en nachtelijke tochten door de stad. Zijn moed bereikte een hoogtepunt wanneer zijn krachten hun laagste peil bereikten. Dit was zo opvallend dat hij de vele anderen motiveerde.

Op een bepaalde dag op de wallen begon hij te praten over de druk die op ons lag en zei dat hij niet bang was voor de vijand.

Hij was in één van zijn stevigste kwartieren van de stad, maar de anderen waren ook niet onwetend over het gevaar dat hen bedreigde. De kapiteins en de officieren loofde hij voor hun zorg en ijver in hun wachtdiensten, meer om hen moed te geven, dan om hun taak te loven.

Hij zei: "een kapitein kan geen grotere klap in zijn reputatie krijgen dan een verrassingsaanval". In andere gesprekken verwees hij naar gebrek aan moed, in gebreke blijvende veiligheid, en meestal weefde hij daardoor de sterkte van de stad.

Op het eerste ogenblik herkende ik zijn masker niet, en dacht aan de voorgaande gegevens: de zwakheid van de stad, en de mogelijkheden voor de Aartshertog, maar met een oogopslag toonde hij me, dat hij niet wilde dat in zulke gesprekken de zwakheid van de stad ter sprake kwam.

Achteraf riep hij me bij zich en zei: "Ik bemerk dat je niet onwetend bent over onze zwakheid, en daarom wil ik open en vrij met je praten." "Wat is jouw mening, zijn we geen gemakkelijke prooi, ha !?". "Ik vertel het je, kapitein Ogle, nooit was er iemand van mijn fortuin en reputatie die zo open met jou sprak."

Hier redeneerden we dan over onze toestand. Hij was een man die de gaven van moed en beoordeling bezat om zich te verdedigen. Met gebonden handen kon hij vechten tegen duivels die hem rond de oren sloegen.

"Ja" zei hij, "dit wil ik je vertellen. Eerder dan dat je de naam van Francis Vere ooit zult vermeld zien bij de overgave van een stad, of zijn handtekening onderaan een akte van overgave, zelfs met de Aartshertog zelf, eerder dan nog zou ik duizend levens begraven in de vesting". Zo is het mogelijk om een oordeel over hem te vellen.

Ik vroeg hem ook of hij zich nog in die kooi zou wagen indien hij nog beschikte over zijn vroegere vrijheid. Hij antwoordde niet, maar kwam terug op onze zaak. Wat zijn gedachtengang was, weet ik niet. Ofwel bezat ik niet de kracht om die te doorboren.

Ik was er zeker van, dit was geen been om aan te knagen, het was er een om met goede tanden in te bijten ofwel Hannibals hoofd om het te breken, en was het zo niet geweest, alle handen die we bezaten, bezaten niet de macht om die woorden uit onze eigen kelen te halen.

Niet lang daarna riep de Generaal een vergadering van kolonels en officieren samen. Daar sprak hij over twee punten: Ten eerste: Bij een aanval was het mogelijk om alle plaatsen in verdediging te brengen. Ten tweede: Was dat niet het geval, dan moesten ook de wachtposten in de strijd betrokken worden.

Dit was meer om ons een beoordelingspunt te geven dan een noodzaak om erkenning van zijn daden te krijgen, daar Generaals nooit vroegen aan hun kapiteins om hun wachten vrij te maken.

Onze troepen waren klein in getal, en die "Quarriers" mochten niet vrijgegeven worden. De vraag was dan ook, hoe was het mogelijk om die te verdedigen. Op die plaatsen beukte de storm voortdurend in. De meningen werden ingevraagd, en op mijn beurt zegde ik mijn mening. Ons geval bleef uitzonderlijk, en vele bressen maakten onze verdediging moeilijk. Met zo weinig manschappen was het ook onmogelijk daartegen in te gaan.

BIJ DE FOTOBLOEDZIJDE

Op de fotobloedzijde (blz. 86-85) twee afbeeldingen van de eerste watertoren te Oostende, gebouwd in 1871-1872, gelegen ongeveer op de hoek van de huidige Hendrik Serruyslaan en de Karel Janssenslaan, in het Leopoldpark.

Het water, afkomstig uit de vaart, werd genomen via de buizen die de vijvers van het park spijsden. Een stoompomp stuwde het naar een vergaarbak op 12 m hoogte.

Deze watertoren raakte in onbruik toen een nieuwe watertoren werd gebouwd in het Maria-Hendrikapark (1894-1895). Deze stortte echter in op 6 september 1899.

Voor verdere lectuur verwijzen we naar : André VANDENAUWEELE's studie "Gas, Elektriciteit en Water te Oostende".

A. VAN ISEGHEM

¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢

ARCHITECTEN EN ARCHITECTUUR TE OOSTENDE TIJDENS HET INTERBELLUM - 2

BOUWSTIJLEN : TRADITIONALISME, ART DECO, NIEUWE-ZAKELIJKHEID

De eerste wereldoorlog betekende op vele terreinen van kunst en cultuur een breekpunt. Er wordt dan ook wel eens gezegd dat de 19e eeuw pas in 1914 eindigde. En dat is in vele opzichten waar, ook op het vlak der bouwstijlen.

Uiteraard was er op de eerste plaats het doorleven van de diverse bouwstijlen van voor de oorlog : het eclectisme, de diverse neo-stijlen, niet meer de art-nouveau echter. Dit is zonder meer verklaarbaar : de vele architecten en bouwheren wiens smaak voor 1914, dus in de geest van voor 1914 gevormd was, veranderden na 1918 uiteraard niet zomaar van smaak en ideeën. Er zal inderdaad nog veel traditioneel gebouwd worden, zij het met minder "franje" dan voorheen.

Het zijn dus vooral de architecten van een jongere generatie en enkele schaarsere ouderen met soepele blik (PIL, DANIELS...) die de nieuwe bouw trends in Oostende zullen importeren.

Wat was nu die typische architectuur van het interbellum ? Wat waren de kenmerken ?

Er was de "art-déco" en naderhand ook de "Nieuwe Zakelijkheid".

Van beide stijlrichtingen is er nog heel wat te bewonderen te Oostende.

De "art-déco", die reeds voor 1914 kiemde (Wereldtentoonstelling Gent 1913 ondermeer) rekende af met alle neo-stijlen en eclectische stijlen, alsook de "art-nouveau". De vormentaal was totaal nieuw gedacht : decoratievormen die verregaand gestyleerd waren, heel vaak geblokt van vorm, met een voorkeur voor trapeziumvormen; als siermotieven fungeerden gestyleerde bloemen en planten (zonnebloemen, peulvruchten), stralende zonnen, combinaties van geometrische motieven...

Het best leert u echter de eigenheid van het "art déco" kennen

door zelf eens op verkenning te gaan in de stad en enkele gevels te bekijken. Daarom hier een - nog uiterst onvolledige - snelinventaris.

SNELINVENTARIS ART-DÉCO TE OOSTENDE

Adolf Buylstraat 8, 10 & ++
Capucijnenstraat 50
Christinastraat (toegangsgebouw Ensorgalerij)
Euphr. Beernaertstraat
Graaf de Smet de Naeyerlaan
Kerkstraat 22 & 32
Langestraat 26 B & 45
Madridstraat 12 ("Griffins")
Marie-Joséplein ("Hotel du Parc")
Mijnplein/hoek Groentemarkt ("Albion") 00IB 2 Nr 140
Hendrik Serruyslaan 3
Léon Spilliaertstraat 1 ("Hotel Lido")
Ooststraat 55
Oosthelling Kursaal
Sint-Sebastiaanstraat 45, 47 & 49
Stuiverstraat (omheiningmuur begraafplaats)
Van Iseghemlaan
Vlaanderenstraat ("Sandam")

Let erop hoe de meeste van deze gebouwen inmiddels deerlijk verminkt zijn geworden : vooral de gelijkvloerse verdiepingen moesten eraan geloven : ombouw tot moderne winkelpanden.

De "Drapeau-Belge" (hoek Ooststraat/Kaaistraat; 1929-1930; 00IB 2 Nr 121) en de "Valentino" (Groentemarkt; 00IB 2 - Nr 141), twee mooie voorbeelden, moesten inmiddels reeds de plaats ruimen voor koele, fantasieloze nieuwbouw.

Opmerkelijk ook hoe de Stedelijke Commissie voor Monumentenzorg (die ca. 1980-1981 ophield met vergaderen) in het opstellen van hun lijst van behoudenswaardige bouwwerken nog geen oog had voor de art déco-pracht.

In de "Nieuwe Zakelijkheid" wordt de verstrakte gevelopstand nog verder doorgevoerd : onversierde rechthoekige bakstenen of natuurstenen lijstgevels met brede muurvlakken, geritmeerd door rechthoekige muuropeningen en verspringende vlakken. Dit alles erg functioneel-zakelijk ogend. Onder invloed, of parallel aan het c u b i s m e wordt het huis herleid tot een blokstructuur.

Te Oostende was Isidoor HINTJENS^{*} een voornaam vertegenwoordiger van die richting. Ook SMIS en DELEE zetten enkele merkwaardige gebouwen in die bouwtrant neer.

Naar het einde van de dertiger jaren toe zien we al een verzwakking in die gestrengheid van de nieuwe zakelijkheid optreden : gebogen vormen verzachten de structuren. Door W.O. II zal die stijl dan echter pas na 1945 gaan opbloeien : we noemen ze nu "fifties".

Verder werd er nog heel wat modern gebouwd in stijlen die niet zo heel direct aanleunen bij "art-déco" of bij "Nieuwe Zakelijkheid", bv. door architect B. CHRISTIAENS.

^{*} M. DUBOIS, Isidoor Hintjens, in De Plate, 78/28-30.

blad 33 v :

Ostende 25 January 1796

Burgemeester ende Schepenen deser stede ende port van Ostende
aan
D'Eerweerde Religieusen Swarte Susters deser stad

Ingevolge der superieure orders van het Departement van de Leye, hedent ontfangen, lasten ende bevelen wij U van jegens morgen ten thien uren voor middag ter griffie deser stad over te brengen schriftelijke declaratie, behelsende niet alleen de evaluatie van het montant van de mobilaire en immobiliere goederen aen VE. gemeente competerend nemaer oock den naem ende toenaem van de members uytmaekende VE. geseyde gemeente so geprofeste als ongeprofeste, waermede syt God bevolen.

Uyt onze vergaederinge van den 25 January 1796

ter ord^{tie} van 't magistraet
P. Bussche sec

blad 34 r :

1796

Den 12 October 1796 is in ons Klooster door den ontvanger der nationale Domainen den inventaris gemaakt van alle het kerkgoed, benevens van onze meubels, waar tegen wij protesteerden, midts dat er een exceptie was die ons hiel (stelde) buiten de suppressie volgens den 20 artikel in de fransche wet....

Den 27 October hebben wij een petitie gezonden aan den Minister tot Parijs.

Den 15 November hebben wij interdictie gekregen op alle den ontvang van onze revenuen door den ontvanger der nationale goederen, aan wien de betalinge moet gedaan worden.

1797

Den 8 Januari 1797 hebben wij van de Centrale administratie onzen suppressie brief ontvangen, enden 12 ditto zijn aan ons gepresenteert de bons, degonne niemand van onze Religieusen aanveerd en heeft, den zelventijd zijn wij beleyd met een garde om alles naar te zien. Dan hebben wij van den commissaris ende presenteur der bons twintig dagen tijd gekregen eer (voor) wij ons klooster mosten verlaten, maar de 20 dagen zijn gepasseert ende nog meer navolgende, ten onzen avantage was als dan de municipaliteit niet compleet om sentie (séance) te houden gevolgentlijk konden zij ons niet volgens de fransche wetten door de force daar uit steeken, ondertusschen zijn wij in 't klooster gebleven in hope van ons leven daar in te mogen eindigen.

ingekleefd tussen p. 34 & 35

Suite du 11 Vendemiaire an 6 = 2 octobre 1797

Le commissaire du directoire executif requiert que les eglises des ci-devants couvents des Soeurs Noires et Blanches soient fermées et que les clefs qui communiquent à ces eglises soient déposées sans delay au secret de cette adm^{on}.

L'adm^{on} arrete que les commissaires de son 2e Bureau sont autorisés a écrire aux dites soeurs Noires et Blanches à l'effet de faire remettre aux secret' toutes les clefs des portes extérieures de leurs Eglises.

ingekleefd tussen p. 34 & 35

Extraordinaire du 13 Vendemiaire an 6 = 4 octobre 1797

Le secrétaire par Interim fait aussi rapport que les ci dessous religieuses du couvent des soeurs Noires et soeurs Blanches en cette commune ont remis ce jourd'hui au secretariat savoir les soeurs Noires deux clefs et les soeurs Blanches une clef aiant servis aux portes extérieures de leurs Eglises.

blad 35 r :

Date 6 februar hebben wij een schriftelijke ordonnantie ontvangen van de Municipaliteit om ons te verkleen in wereldlijke kleederen, waar aan wij ons hebben moeten gedragen volgens de fransche wetten.

Den 17 maart zij wij provisioneellijk in possessie van ons goed gesteld, door den voormelden ontvanger en de commissarisen van de municipaliteit van Oostende.

Date 14 april is ons toegezonden een arreté tot staken van de garde waar mede ons klooster belegd was sedert den date voormeld 8 januari.

1798

Ten jare zeventien honderd acht en negentig 25 januari zijn wij gesupprimeert geworden ende beleyd met den selven poortier van het voorgaande jaar, en hebbende na tien dagen tijds door de force ons klooster moeten verlaten wezende den 5 februari, zonder dat er ons gepresenteert is eenige munte ofte papieren bons, degonne dien tijde waren aan 96 à 97 par cent verlies. Zoo dat er voor onze onderhout niets en existeert als alleenelijk ons menagiegoed om 't zelve te deelen ofte verkopen ten profyte van ons gemeente, 't welk gedaan zijnde, ten deele verdeelt ende het restant verkocht ... of de totale penningen gedeeld zijn geworden den nomber van veertien in .... Dies Memorie.

¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢ ¢

DAVID D'ANGERS TE OOSTENDE (1851-1852)

In de dagboeken van de gekende 19de eeuwse Franse beeldhouwer David d'Angers (1) vonden we een passage terug waarin Oostende tersprake komt (2).

De diepzinnige tekst dateert van einde 1851-begin 1852, toen de kunstenaar (anti-Napoléon III) als balling in ons land verbleef. We geven ze in de originele taal weer.

(1) DAVID D'ANGERS, Carnets, 2 dln, Paris (PLON), (1958).

(2) deel 2, p. 361-362.

Norbert HOSTYN

Ostende. - Je viens de faire une promenade sur la jetée. J'ai vu que sur l'appui qui sert de balustrade, il y avait un très grand nombre de noms écrits; les uns sont très profondément gravés, d'autres sont écrits au crayon, mais dans une tempête un vaisseau est venu se heurter contre l'estacade et en a brisé une grande partie. Adieu les noms des hommes qui voulaient livrer leur nom à l'avenir; ces fragiles archives iront faire bouillir la marmite de la femme d'un pauvre pêcheur. Ce que c'est la gloire ! Comme ces vagues qui viennent en ligne de bataille, bruyantes et furieuses, mourir sur la grève insouciante.

Je viens de lire dans un journal américain la description de l'incendie de la bibliothèque de Washington. Le buste colossal dont j'avais fait don à l'Amérique a été calciné par le feu. Il y a quelque temps, le vaisseau auquel la ville de Dunkerque avait donné son nom a péri dans un naufrage et actuellement on va détruire le fronton du Panthéon et je suis exilé de France pour la religion républicaine, dont je suis un des apôtres, non pour ce qu'elle peut m'offrir d'avantages honorifique et pécuniaire, car je ne veux ni l'un ni l'autre, mais parce que je crois que c'est la seule religion de l'humanité.

C'est quelque chose de bien fragile qu'un nom d'individu inscrit sur le marbre ou sur le bronze. Il s'efface dans le frottement des siècles, il n'y en a qu'un seul, un grand, c'est celui de l'humanité, et encore il disparaîtra quand notre planète, comme un charbon éteint, roulera dans l'immensité éternelle.

L'eau toujours calme semble refléter avec bonheur les objets qui l'avoisinent. La mer ne reflète que les grandes crises du ciel qui la colore et l'agite de ses convulsions.

Les personnes d'un caractère doux reçoivent le mirage de tout ce qui les entoure; et les personnes passionnées imposent leur individualité, ou, s'ils la reçoivent, c'est de personnes plus passionnées qu'elles.

J'ai vu à Ostende un idiot. Il fait l'amusement des enfants et des gens du peuple. Les marins lui donnent quelques poissons, à la condition qu'il inspirera leur grosse et naïve gaieté. Cet être porte, stéréotypé sur son malheureux masque, l'empreinte d'une certaine finesse qui est inspirée par le produit qu'il tire de son idiotisme et de pouvoir vivre sans travailler. Toutes ses idées convergent vers ce but. Ainsi son expression ne change jamais. C'est son monde de sensations. J'ai remarqué que les villes, comme les anciens princes, ont leur idiot pour les amuser. C'est une hideuse page de l'humanité, de rire des êtres frappés d'incapacité par le sort, et de mépriser l'être que ce même sort a relégué dans la classe où l'homme est condamné à travailler continuellement pour un morceau de pain. Il faudrait désespérer de la justice divine si un jour nos frères les prolétaires n'obtenaient pas une meilleure place dans la société...

# # # # # # # # # # # # #

VRIJE SCHOOL - VUURTOREN 1895-1985

Van H. DANGEZ die in het verleden geregeld publicaties verzorgde i.v.m. de historie van de Vuurtorenwijk, verscheen thans een kleine interessante brochure "Vrije School - Vuurtoren 1895-1985. Het is te bekomen bij de auteur, Voorhavenlaan, 80, 8400 Oostende voor slechts 50 fr.

Omer VILAIN

NOPENS DE BEIAARD

In 1965 werd een nieuwe beiaard ingespeeld in de toren van het in 1958 ingehuldigde Feest- en Cultuurpaleis op het Wapenplein.

De klokken werden gegoten door de Franse klokkengieter met wereld faam, PACCARD, uit Annecy.

Deze bronzen klokken bestaan uit een legering van 78 % koper, 20 % tin en 2 % cupro nickel.

Alhoewel het handspel chromatisch opgesteld is in Do zijn de klokken afgestemd in Ré en klinkt de beiaard bijgevolg een toon hoger dan de normale toonhoogte.

De beiaard van Oostende bestaat uit een reeks van 49 bronzen klokken in chromatische volgorde opgesteld; zij worden allen door de beiaardier bespeeld.

De grootste klok, de triomfklok, weegt 2.250 kg en draagt de naam van Koning Leopold I. De klepel van die klok weegt 130 kg.

De kleinste klok weegt 13 kg. Het totale gewicht van al de klokken samen bedraagt meer dan 13.000 kg.

Hieronder de naam en het gewicht van de tien grootste klokken van onze beiaard.

1. Koning Leopold I	2.250 kg.
2. Koningin Louise-Marie	1.670 kg.
3. Koning Leopold II	1.400 kg.
4. Koningin Maria Hendrika	1.165 kg.
5. Koning Albert I	980 kg.
6. Koningin Elisabeth	815 kg.
7. Koning Lepold III	680 kg.
8. Koningin Astrid	570 kg.
9. Koning Boudewijn I	475 kg.
10. Koningin Fabiola	400 kg.

DE CONCERTEN

Het stadsbestuur van Oostende organiseert beiaardconcerten en wel op de Hoog- en Feestdagen, zoals 1 mei, O.H. Hemelvaart, Pasen, Pinksteren, 11 november, Kerst- en Nieuwjaaravond en vele andere gelegenheden.

Prof. Ephrem DELMOTTE ere-beiaardier der Stad Ronse, die kan bogen op een internationale faam, aangezien hij optrad in Duitsland, Frankrijk, Portugal, Denemarken, Ierland, Zwitserland, Israël enz., is titularis van de Oostendse beiaard. Hij verzorgde er reeds enkele fonoplaten en is ook regelmatig op B.R.T.-radio te horen.

Voor de data der concerten raadplege men de programma's die door de Dienst voor Toerisme verspreid worden.

Gedurende de maanden juli en augustus komen gast-beiaardiers concorderen te Oostende. De concerten vinden dan plaats iedere donderdag, zaterdag, zondag en maandag.

Meester DELMOTTE speelt verder elke maandag te 11 u.

Norbert HOSTYN

PLATE-INDEXEN

Laat uw jaargangen van "De Plate", samen met een index, inbinden.

Indexen van de voorbije jaargangen zijn nog steeds te bekomen in het museum of door storting van 100 ₣ op rekening 750-9109554-54 van De Plae met vermelding "Index 19..".

Binnenkort verschijnt de Plate-index 1985.

A. VAN ISEGHEM

§ § § § § § § § § § § §

VRAAG

Welk lid helpt me aan foto's van de kerken te ZARREN en VOORMEZELE van vóór 1914 ?

N. HOSTYN
p/a Stedel. Musea

§ § § § § § § § § § § §

IN DIT NUMMER

- blz. 36 : J.B. DREESEN : Oostendse sierborden uit 1890
J.B. DREESEN : het monument der zeelieden
O. VILAIN : Nieuwpoort in de geuzentijd
- blz. 37 : D. FARASYN : localisatie- en identificatieproblemen van het oude postgebouw 1780-1830
- blz. 42 : J.B. DREESEN : motortorpedoboten van de Royal Navy vernield in de Oostendse haven - 14 februari 1945
- blz. 45 : J. KLAUSING : pre-monokini's te Oostende in 1858
- blz. 46 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek
- blz. 48 : N. HOSTYN : vergeten Oostendse kunstschilders - LXXXXIV - LXXXXV - LXXXXVI - LXXXXVII
- blz. 50 : O. VILAIN : plaatsaanduidingen
- blz. 52 : R. SOUTHEY - journal of a tour in the Netherlands in the autumn of 1815
- blz. 57 : N. HOSTYN : architecten en architectuur te Oostendse tijdens het interbellum (2)
- blz. 59 : de zwarte nonnen te Oostende - een historiek (deel 11)
- blz. 60 : N. HOSTYN : David D'Angers te Oostende
- blz. 61 : O. VILAIN : vrije school - vuurtoren 1895-1985
- blz. 62 : N. HOSTYN : nopens de beiaard

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

.....UIT ONS "PLATE"-ARCHIEF

STAD OOSTENDE

ZONDAG 12 JANUARI 1896

TE MIDDAG

1° BEIAARD-CONCERT

UITGEVOERD DOOR

den Beiaardspeler M. DENYN, van Mechelen.

PROGRAMMA :

1. Nationale Aria's	***
2. Rappelle-toi , lied	DUBOIS.
3. Brise de Nuit , lied.	D'HACH.
4. Lucrece Borgia , fantasia	VERDI.
5. Cavatine du Barbier de Séville	ROSSINI.

KORTE BESCHRIJVING.

De nieuwe toren van het Stadhuis is 45^m00 hoog van aan het vlak des voorlands tot het toppunt der naaldspits. Het gemetst deel heeft eene hoogte van 23^m50 en de naald 21^m50.

De Beiaard bevat 40 klokken.

De grootste klok meet 1^m20 hoogte op 1^m20 diameter aan de bazis.

De kleinste der klokken is 0^m14 hoog en heeft 0^m12 diameter aan de bazis.

Het Beiaardspel bestaat uit :

1° Het cylinder-toestel voor de uurwekkering. Het bestaat uit een bronzen trommel, bewegbaar rond een waterpasliggende as, die 80 stalen oplichters in beweging brengt. Deze trommel heeft 154 maten en 12320 vierkante gaten, bestemd om de noten te ontvangen, te weten : uurwekkering, 82 maten; halfuurwekkering, 40 maten; twee kwartuurs-wekkingen, elk 12 maten; vier half kwartuurs-wekkingen, elk 2 maten.

2° Het klavier-toestel, bestaande uit een klavierbank met houten toetsen en pedalen.

De uurwekkering zal de *Lustige Brüder* spelen van VOLLSTEDT. De halfuurwekkering : *het Beiaardlied*, van P. BENORT. Die der kwartuurs, *verscheidene volksarias*.

Het mechanism van den Beiaard werd gemaakt door de heeren **Denyn** en **Somers**, van Mechelen.